

Motion till riksdagen 2018/19:2870

av **Tomas Tobé m.fl. (M)**

Stöldlighor och annan mängdbrottslighet

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka polisens arbete mot seriebrottslighet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skärpa straffet för grova stölder genom att höja minimistraffet till fängelse i ett år och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta bort dagens form av mängdrabatt och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en tydligare straffskärpningsregel vid återfall i brott och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att rättsväsendet ska se särskilt allvarligt på brott mot äldre och andra som kan ha svårt att värja sig mot brott, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att polisen i fler fall än i dag ska kunna publicera övervakningsbilder på misstänkta gärningsmän och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda frågan om att göra det möjligt för butiker att dela övervakningsbilder med varandra och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att brott med ett straffvärde på sex till tolv månaders fängelse ska kunna leda till utvisning på grund av brott även i fall då återfallsrisk inte föreligger och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över frågan om huruvida förutsättningarna för utvisning på grund av brott kan utökas för EU-medborgare och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Mängdbrott måste bekämpas. Bakom varje outrett bostadsinbrott finns brottsoffer som både drabbats av en integritetskränkning genom brottet och sedan av ett rättsväsende som inte upplevs reagera. När en person väl lagförs och döms för ett eller flera brott måste straffen fånga upp brottens allvar. Så är det inte idag.

Andelen stölder och inbrott som begås av utländska stöldligor har eskalerat. Idag uppskattas dessa ligor ligga bakom drygt hälften av alla bostadsinbrott i Sverige. Det handlar om brottslighet med hög organisationsgrad där ligorna utvecklat en väl uppbyggd logistik och förmåga för hantering av stöldgods, logi och transporter. De utländska stöldligorna står även för en stor andel av andra grova stölder. Det kan handla om bildelar, båtmotorer och jordbruksmaskiner. Även enklare brott som fickstölder, butiksstölder och snatteri begås på ett systematiskt och omfattande sätt under den tidsperiod en utländsk stöldligor agerar i Sverige. Polisens bedömning är att tillgrepps-brottsligheten i Sverige kommer att öka på grund av de utländska stöldligornas ökade aktivitet i landet. Utvecklingen kräver kraftfulla åtgärder här och nu. Eftersom en stor del av stöldgodset transporteras ut ur Sverige behövs även ett väl fungerande gräns-skydd för att bekämpa dessa brott. Moderaterna vill därför stärka Tullverket och ge myndigheten bättre befogenheter att stoppa stöldgodset på väg ut ur landet.

Stärkt arbete mot seriebrottslighet

Den som anmäler brott ska kunna räkna med att brottet utreds. Utredningsåtgärder på plats är nödvändiga för att kunna knyta ligorna till enskilda brott. Brottsamordning är också av stor vikt, alltså processer för att samla brottsutredningar som rör en och samma person i ett sammanhang. Det handlar också om systematiska analyser av brottslighet för att identifiera brottsmönster, tillvägagångssätt och jämföra spår från brottsplatser i syfte att undersöka om det finns gemensamma faktorer som kan tyda på seriebrotts-lighet.

Polisen bör ges i uppdrag att stärka arbetet mot seriebrottslighet. Det ska därvid göras tydligt vilken instans som har ansvaret för att samordna brottsutredningar mot en och samma gärningsman, eller ligan av gärningsmän, när de misstänkta brotten begåtts i olika delar av landet.

Skärpt straff för grova stölder

De systematiska och organiserade tillgreppen av exempelvis bildelar, båtmotorer, motorcyklar, jordbruksfordon och verktyg omfattar idag betydande summor. När ett stöldbrott varit ett led i en närmast yrkesmässig och systematisk brottslighet eller avsett ett högre värde rubriceras brottet som grov stöld med en straffskala mellan fängelse 6 månader och fängelse 6 år. Moderaterna vill skärpa straffet för grova stölder genom att höja minimistraffet från dagens fängelse 6 månader till fängelse 1 år.

Skärpta straff för bostadsinbrott

Idag bedöms ett bostadsinbrott som grov stöld med ett straffminimum om sex månaders fängelse. Ett vanligt bostadsinbrott anses i praxis normalt ha ett straffvärde omkring

fängelse åtta månader. Moderaterna vill införa en ny brottsrubricering – inbrottsstöld – med minimistraflet fängelse ett år. Trots upprepade tillkännagivanden från riksdagen under flera års tid har regeringen fortfarande inte levererat något sådant förslag.

Ta bort dagens form av mängdrabatt

Idag tillämpar domstolarna enligt fast praxis en s.k. mängdrabatt när en brottsling döms för flera brott samtidigt. Domstolen utgår från straffvärdet för det grövsta brottet som personen döms för. Sedan adderas hälften av straffvärdet för det näst grövsta brottet och en tredjedel av straffvärdet för det därpå följande brottet och så vidare.

Moderaterna vill ta bort dagens form av mängdrabatt. När någon döms för flera brott samtidigt vill vi istället se en straffskärpning som i ett typiskt fall skulle medföra att fängelsevistelsen kan öka med ungefär 60–70 procent jämfört med dagens system. Detta genom att såväl det grövsta brottet som det näst grövsta brottet och det tredje grövsta brottet ska tillmätas hela straffvärdet.

Moderaternas förslag skulle i praktiken innebära att en person som begått tre bostadsinbrott skulle dömas till lägst tre års fängelse i stället för cirka ett år och två månaders fängelse som gäller idag.

Skärpta straff för återfall

Att en person gör sig skyldig till nya brott efter en tidigare dom kan i dag beaktas i tre olika avseenden: dels genom påföljdsvalet, dels som skäl för förverkande av villkorligt medgiven frihet och dels när man bestämmer straffets längd. Enligt dagens system beaktas återfallet framför allt genom de två första alternativen. Möjligheten att därutöver skärpa straffet tillämpas i ytterst få fall. Straffskärpning på grund av återfall för brott måste bli betydligt vanligare. Vi vill därför införa en ny renodlad regel som tar sikte på straffskärpning i återfallssituationer. Återfallsskärpning bör som huvudregel ske oberoende av om villkorligt medgiven frihet förklaras förverkad.

Brott mot äldre

Det finns kriminella individer och organiserade ligor som särskilt riktar in sig på att begå brott mot äldre människor. Exempel på sådan brottslighet är gärningsmän som utgett sig för att vara från hemtjänsten i syfte att råna äldre i deras hem, falska läkare som lurat äldre med erbjudande om nya mediciner och gärningsmän utklädda till hantverkare som stulit från ensamma äldre kvinnor. Därtill påpekar Brottsförebyggande rådet i en rapport att äldre personer är en särskilt sårbar grupp för vissa typer av bedrägerier. Det gäller i första hand vissa faktura- och kortbedrägerier.

Gemensamt för alla brott som begås mot äldre är att kriminella individer utnyttjar människor som typiskt sett har svårare att värja sig. Denna typ av brott riskerar att sprida otrygghet och rädsla och medföra att många äldre drar sig för att till exempel gå utanför hemmet. För att öka tryggheten hos äldre och motverka denna typ av brottslighet behövs flera insatser. Rättsväsendet ska se särskilt allvarligt på brott mot äldre och andra som kan ha svårt att värja sig mot brott. Därför vill vi att Åklagarmyndigheten ges i uppdrag att följa upp Alliansens straffskärpningsreform från 2010, som

bland annat syftade till att straffskärpningsgrunderna i brottsbalken skulle få större genomslag, och om det behövs föreslå ytterligare skärpningar.

Ökade möjligheter för polisen att publicera bilder på misstänkta gärningsmän

För att polisen ska få publicera bilder på en misstänkt i en pågående brottsutredning krävs att syftet med publiceringen är att få allmänhetens hjälp att identifiera gärningsmannen, att det är klarlagt att personen på bilden föreställer den misstänkte, att det rör sig om ett brott som inte kommer leda till ett lindrigare straff än fängelse i sex månader och att det är av synnerlig vikt för polisens fortsatta arbete. Om förundersökningen avser ett grovt brott som leder till lägst 2 års fängelse eller om gärningspersonen kan antas vara farlig för allmänheten eller enskilda personer kan publicering ske trots att alla krav inte är uppfyllda.

Enligt Moderaternas mening bör polisen ges bättre möjligheter att själva avgöra när övervakningsbilder på misstänkta gärningsmän ska kunna publiceras. Vi vill därför ta bort kravet på att det endast får ske för brott som kommer leda till fängelsestraff om 6 månader eller mer. Det innebär exempelvis att bilder från övervakningskameror av gärningspersoner som begått stöldbrott eller misshandel kommer kunna publiceras. Vi anser vidare att kravet på att en publicering ska vara av ”synnerlig vikt” bör mjukas upp. I likhet med dagens regler bör det dock alltid ske en proportionalitetsbedömning där det brottsutredande intresset vägs mot den personliga integriteten i det enskilda fallet.

Enklare för butiksinnehavare att dela bilder på misstänkta gärningsmän med varandra

Butiksinnehavare bör ha bättre möjligheter än idag att varna varandra om rånare och tjuvar och på så sätt förhindra systematiska och organiserade stölder. Moderaterna vill därför utreda frågan om att göra det möjligt för butiker att dela övervakningsbilder med varandra i ett internt och slutet it-system. Ett liknande system har nyligen införts i Danmark. För att dela bilderna gäller där krav på att dessa visar en eller flera misstänka personer som har begått, eller försökt begå, grova tillgreppsbrott. Butiken ska vidare ha gjort en anmälan till polisen om gärningsmannen i fråga. Dessutom måste det finnas skäl att anta att de misstänka gärningsmännen kommer att begå liknande brott i andra butiker.

Utvisning på grund av brott ska tillämpas i fler fall än idag

Nuvarande grundkrav för utvisning på grund av brott har i huvudsak sett likadana ut sedan 1994. Vi vill att dessa förutsättningar utökas. Idag krävs normalt att en gärningsman döms till mer än ett års fängelse för att utvisning ska vara aktuellt, alternativt att gärningsmannen återfallit i brottslighet.

För EU-medborgare uppställs särskilda regler för att utvisning på grund av brott ska vara aktuellt. Efter ett vägledande avgörande från Högsta domstolen är de krav som uppställs för att en EU-medborgare ska kunna utvisas mycket höga. I det aktuella fallet utvisades inte en polsk medborgare som för tredje gången på förhållandevis kort tid dömts för stöldbrott trots att domstolen kom fram till att hans avsikt var att överlåta

åtminstone en del av stöldgodset, att han inte hade någon anknytning till Sverige och att han alltså återfallit i liknande brottslighet vid två tillfällen.

Vi vill att brott med ett straffvärde på sex till tolv månaders fängelse ska kunna leda till utvisning även om återfallsrisk inte föreligger. Lagstiftningen som avser utvisning av EU-medborgare bör ses över i syfte att sänka kraven för utvisning även för denna grupp. En sådan översyn bör omfatta en kartläggning och analys av praxis i övriga EU-länder. Den fria rörlighetens syfte är inte att underlätta för utländska medborgare att begå brott i Sverige.

Överförande av straffverkställighet innebär att ett fängelsestraff som ådömts någon i en annan stat får verkställas i Sverige, eller att en frihetsberövande dom som ådömts någon i Sverige får verkställas utomlands. I regel bygger överföringen på att den dömda är medborgare i det andra landet. Enligt Kriminalvårdens statistik uppgår antalet personer med utländskt medborgarskap som för närvarande avtjänar ett fängelsestraff längre än 6 månader i Sverige till cirka 1 000 personer, varav ungefär hälften från andra EU-länder. Medborgare från Polen, Rumänien och Litauen är överrepresenterade. Antalet utländska medborgare som överfördes från Sverige till andra länder uppgick endast till 65 personer år 2015 och 67 personer år 2016. Ett fängelseår i Sverige kostar mer än 1,2 miljoner kronor årligen per individ.

Moderaterna vill att Kriminalvården ges i uppdrag att påtagligt öka antalet överföringar av fångar med utländskt medborgarskap i svenska fängelser till sina respektive hemländer. Kriminalvården ska bland annat alltid initiera ett ärende om överföring när en utländsk medborgare ska verkställa ett fängelsestraff om sex månader eller längre. I uppdraget ska också ingå att Kriminalvården i Sverige ska fördjupa samarbetet med kriminalvården i de länder vars medborgare är överrepresenterade i de svenska anstalterna i syfte att möjliggöra överföring i fler fall.

Tomas Tobé (M)

Carl-Oskar Bohlin (M)

Kristina Axén Olin (M)

Josefin Malmqvist (M)